

یک مجلس قصه، یک محرم روزه

نگاهی به قصه کربلا نوشته مهدی قزلی

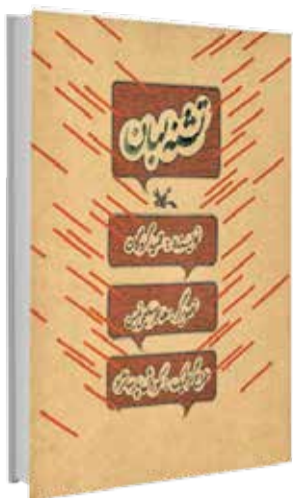
ریحانه عارف‌نژاد خبرنگار

در مقدمه کتاب آمده: «گاهی می‌شود اتفاقی آرام آرام در زندگی آدمی رخ می‌دهد. اتفاقی که اگر آرام آرام رخ نمی‌داد، هیچ کس باورش نمی‌کرد. اتفاقی که همه نگاهش می‌کنند، دوست ندارند واقعیت داشته باشد ولی دارد. چه بسا خود آدم هم دستی در آن داشته باشد. آنچه در عاشورای سال ۶۱ در کربلا اتفاق افتاد هم از این دست است...»

شما را نمی‌دانم. ولی من آداب خاصی برای کتاب خواندن در محرم دارم. سمت هر کتاب ترجمه‌ای نمی‌روم و بیشتر روی آثار تألیفی درباره عاشورا و امام حسین (ع) متمرکز می‌شوم. حیف شور و حال محرم است که بخواهد با هر کتابی بگذرد. این ماه کتاب‌های خودش را می‌طلبد. کتاب‌هایی که شاید بیشتر از شرکت در بعضی مراسم عزاداری، حال و هوای محرم را به خواننده‌شان منتقل می‌کنند. قصه کربلا، یکی از بهترین این کتاب‌هاست. کتابی که هر وقت کسی از من می‌پرسد: محرم چی بخوانم؟ اول از همه پیشنهادش می‌کنم. کتابی خوش‌خوان و خوش‌حس، ویژه ایام عزاداری حضرت ابا عبدالله. آقای نویسنده برای کتابش زحمت زیادی کشیده است. برای آغاز نگارش، مدتی دور از مشغله‌های زندگی روزمره، خودش را در اتاق زیر پله‌های هتل در مشهد حبس کرده تا بتواند خشت‌های اولیه روایتش را محکم بالا ببرد. حتی برای ناهار و شام هم بیرون نیامده و آن چند روز را با نان و ترشی گذرانده است. نتیجه این تلاش، قصه کربلاست. کتابی در هشت فصل، با روایت‌هایی بسیار کوتاه و نثری روان. از هر زیاده‌گویی و توضیح اضافی بشدت پرهیز شده و فقط خط اصلی وقایع کربلا دنبال می‌شود. ساده و سراسر است و در عین حال بی‌اندازه تکان‌دهنده. به قول خود آقای قزلی، قصه کربلا برای آنهایی است که حوصله توصیفات فراوان را ندارند. همین ساده بودنش هم هست که باعث می‌شود بتوانیم راحت به مخاطب نوجوان توصیه‌اش کنیم.

قصه کربلا در فصل‌هایی متصل و منفصل نوشته شده است: فصل آغاز، فصل فتنه، فصل کوفه، فصل راه، فصل مقصد، فصل واقعه، فصل اسارت و فصل انجام که هر کدام‌شان به قسمتی از ماجرای کربلا می‌پردازند. از زمان ولادت امام حسین (ع) و نام‌گذاری ایشان توسط پیامبر، تا عاشورا و سپس بازگشت امام سجاد (ع) به مدینه. این کتاب بارها تجدید چاپ شده و در ساختار و ظاهر تغییراتی داشته است. پیش‌تر در قالب مجموعه‌ای ۱۰ جلدی توسط نشر کتاب یوسف منتشر شده بود. مجموعه‌ای که هر جلد از آن به طور مجزا به یک فصل از قصه کربلا می‌پرداخت و کم‌حجم بودن هر جلد مخاطب را بیشتر به خواندن ترغیب می‌کرد. حالا اما انتشارات شهید کاظمی همه داستان را با سر و شکلی تازه، یکجا و در قالب یک کتاب منتشر کرده است.

قصه، می‌شود ساعت‌ها پای قصه کربلا نشست و تب و تاب روزگار غریب واقعه را به قلم مهدی قزلی ورق زد. حتی به گمان من کسی با یک‌بار خواندن این کتاب از آن خسته نمی‌شود. دوست دارید هر سال همزمان با رسیدن ماه محرم، این کتاب را از کتابخانه‌تان بیرون بیاورید و دوباره بخوانید. اگر هم از طرفداران کتاب صوتی هستید یا فرصت کافی برای مطالعه ندارید، می‌توانید از طاقچه به این قصه پرغصه گوش دهید.

رندان تشنه لب

مقتلی تاریخی، با شکل و شمایل هنری و حرفه‌ای

مصطفی جواهری آموزگار

اولین باری که با رده‌بندی گروه سنی «و» روبرو شدم، مقابل همین کتاب بودم. داخل جلد، روبروی «و» نوشته بود: «مخاطبان عمومی».

همین موضوع، کتاب را برای من خاص‌تر کرد و تحریکم کرد که ترش دارم و بینم ماجرای «تشنه لبان» چیست؟ «تشنه لبان»، یک کتاب مقتل است. مقتل یا مقتل‌نویسی نوعی تاریخ‌نگاری است که به چگونگی شهادت شخصیت‌های مهم دینی از زبان شاهدان و راویان عینی می‌پردازد. مقتل‌نگاری در میان شیعیان رواج دارد و بیشتر برای شرح شهادت امامان معصوم علیه‌السلام خصوصاً امام حسین علیه‌السلام و یارانش است.

حمید گروگان، یکی از نویسندگان قدیمی نوجوانان و نویسنده این کتاب است و با زبانی پخته، روان و صمیمی توانسته است که یک اثر دوست‌داشتنی و جذاب را برای مخاطب عمومی مخصوصاً نوجوانان ارائه کند. این مقتل یک تفاوت مهم با اغلب مقاتل دارد و آن هم این است که تنها به ذکر وقایع روز عاشورا می‌پردازد. کتاب با «صبح عاشورا» آغاز می‌شود و بعد صحبت امام با کوفیان، حضرت زینب در خیمه‌ها، اتمام حجت امام، به خود آمدن حر، بر سر دوراهی قرار گرفتن ابن‌سعد، هجمه جمعی دشمن و در ادامه مقتل یاران امام حسین (ع) و می‌رسیم به ظهر عاشورا. در ادامه، شهادت اصحاب و مقتل حضرت علی‌اکبر و دیگر نزدیکان ابا عبدالله و مقتل طفل شیرخوار و به میدان رفتن امام حسین و اتمام حجت امام با کوفیان و گودال قتلگاه...

حجم کتاب در نگاه اول زیاد است. کتابی که در قطع رحلی (بزرگ) چاپ شده است و ۳۲۰ صفحه هم دارد. اما پختگی و شیوایی قلم نویسنده و از طرفی دیگر، فرم درجه‌یک کتاب باعث می‌شود که در هنگام مطالعه آن اصلاً احساس خستگی نکنیم. کاغذ کاهی و البته ضخیم، صفحه‌بندی فوق‌العاده چشم‌نواز، تک‌بیت‌هایی از حافظ که متناسب با هر بخش از مقتل با سلیقه‌ای دقیق انتخاب و گزیده شده و تصویرسازی‌های بسیار زیبا موجب شده که ما علاوه بر آنکه با یک اثر تاریخی روبرو هستیم، با یک محصول هنری نیز مواجه شویم.

مقتل، شاید تنها کتابی است که ما پایان‌بندی آن را همیشه می‌دانیم ولی هر بار برایمان تازگی حزن‌آور و اندوه‌باری دارد. غم سنگینی که لازم است هر سال آن را به خودمان یادآوری کنیم تا مبادا از حرارتش در دل‌هایمان کاسته شود. حرارتی که باعث شود «ولی‌شناس» شویم و باقی بمانیم که: رندان تشنه لب را آبی نمی‌دهد کس / گویی ولی‌شناسان رفتند از این ولایت.

در ماه محرم برای کودکان چه بخوانیم؟

قهرمانان کربلا

زهرا بزرگ‌زاده روانشناس کودک

است. چون کودکان دیر یا زود با این واقعه آشنا می‌شوند و این مهم است که روندی منطقی و داستانی واقعی و قابل درک به آن‌ها ارائه شود. از سری کتاب‌های خوب در این حوزه مجموعه قهرمانان کربلا، نوشته منصوره مصطفی‌زاده است.

خانم مصطفی‌زاده را احتمالاً باید از صفحه‌های شبکه‌های اجتماعی‌شان بشناسید. ایشان سال‌ها به بررسی کتاب‌های کودک پرداخته و حالا مجموعه‌ای هفت جلدی به نام قهرمانان کربلا در رتبه هر یک از شخصیت‌های واقعه کربلا نوشته که برای سنین اول تا ششم دبستان مناسب است. این مجموعه شامل کتاب‌هایی در مورد امام حسین (ع)، حضرت زینب (س)، حضرت ام‌البنین (س)، زهیر، حر، مسلم و حبیب است. این مجموعه چند ویژگی مثبت دارد:

۱- در این داستان‌ها، به شهادت هر یک از یاران امام حسین علیه‌السلام اشاره شده اما نحوه شهادت ذکر نشده و اعمال و حشایشانه اتفاق افتاده، مسکوت گذاشته شده تا کودک ذهنش با خشونت درگیر نشود.

۲- در انتهای هر کتاب بخشی است به نام بیا با هم فکر کنیم! در این بخش، سؤالاتی مطرح شده که باعث می‌شود کودک از همان سنین پایین، رابطه و نسبت خودش و ائمه را بیابد و بفهمد اگر در آن داستان مهم و اتفاق بزرگ، فدکاری، چشم‌پوشی و بخشش، امیدواری و هدایتگری وجود داشت، من چطور می‌توانم در زندگی روزمره‌ام این درس را پیاده کنم؟ نکته نهایی در مورد این کتاب، معرفی شخصیت‌هایی است که کودکان اغلب از آنها چیزی نمی‌دانند در حالی که منش آنها نیز آموزنده است: زهیر، حر و حبیب.

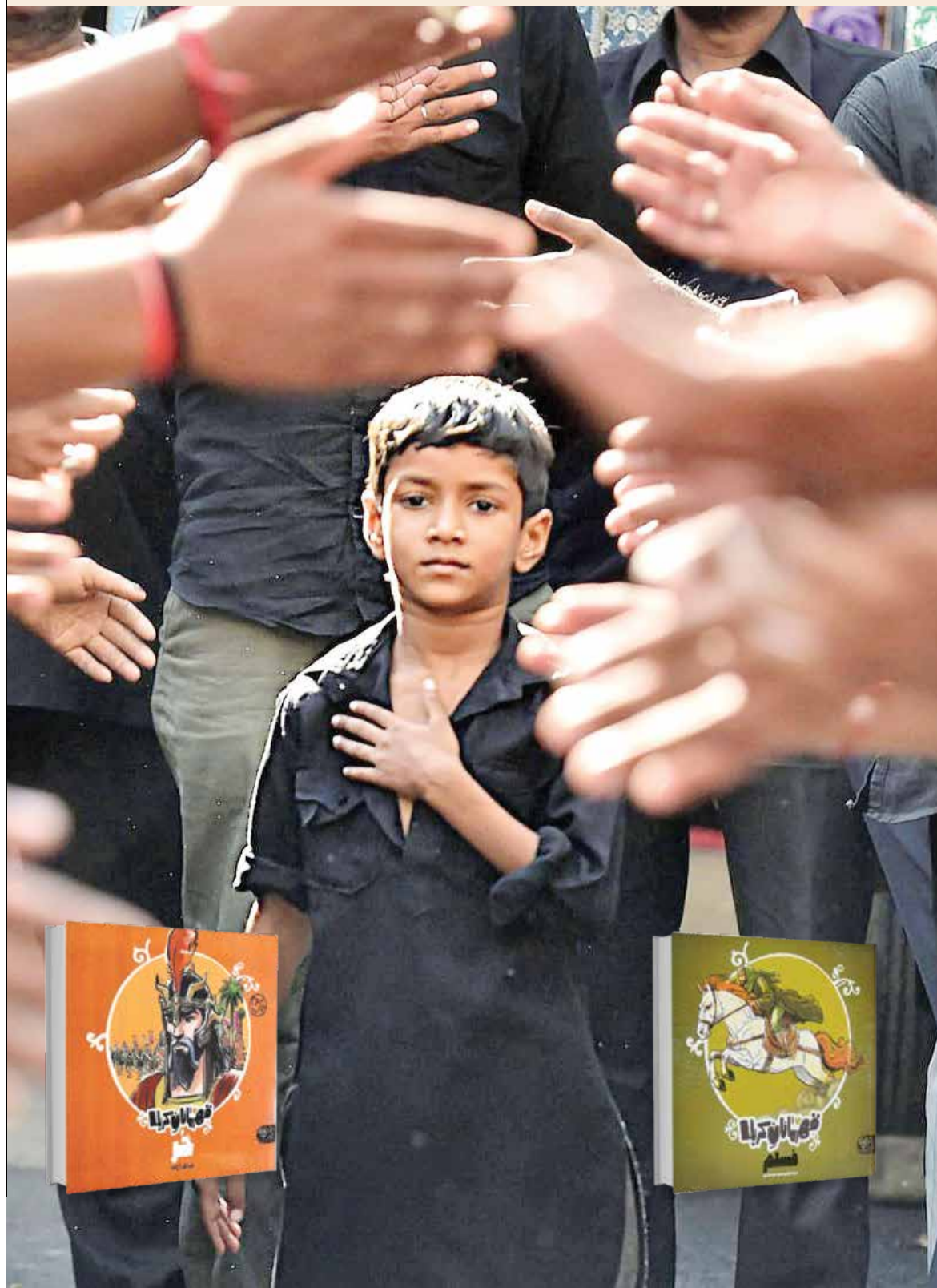
روضه رسیده بود به قتلگاه و سیاهی‌های مطلق مصیبت، توی حال و هوای خودم بودم و آماده‌ی چادر کشیدن به سر و گریه سر دادن که ناگهان چشمم به بچه‌های چهار، پنج، شش ساله‌ای افتاد که روبه‌رویم نشسته بودند و حالا دست از بازی کشده بودند و با ترس به داستان پرغصه و وحشتناک روضه‌خوان، گوش می‌دادند.

طاعت نیاوردم و بلند شدم. دست‌شان را گرفتم و بردم به اتاقی دیگر و با آن‌ها مشغول بازی شدم. این اتفاق، میان روضه‌های خانگی رایج است. کودکان هم باید در فضا و هوای روضه و عزای اهل بیت نفس بکشند و هم نباید ذهن کودکانه‌شان در این سنین با عمق مصیبت و نحوه اتفاق افتادن آن آشنا شود.

شاید برخی والدین زیادی در این گزاره با من موافق نباشند اما آنچه به تجربه به دست آمده، می‌گوید برای تربیت دینی کودک، زیر ۷ سالگی که هنوز ذهن انتزاعی شکل نگرفته است، باید به نشان دادن و اجرای سبک زندگی دینی اکتفا کرد.

اما کودکان بالای ۷ سال چه؟ آنها هم در مجالس عزای شرکت می‌کنند و حالا سؤالات پخته‌تری از ما می‌پرسند. امام حسین که بوده؟ چرا او را کشتند؟ چرا ما برای او روضه می‌خوانیم؟ اغلب در پاسخ به این سؤالات نمی‌دانیم باید مطلب را تا کجا باز کنیم و توضیح دهیم.

اینجاست که خواندن کتاب‌هایی برای این سنین به کمک‌مان می‌آید. داستان‌هایی در مورد زندگی ائمه برای کودکان از قدیم‌الایام در دسترس بود، این داستان‌ها موضوعاتی حول محور احسان، فدکاری، ایستادگی و مقاومت داشت و تصویری مثبت و رحمانی در ذهن کودکان ترسیم می‌کرد. اما داستان‌هایی در مورد خود واقعه کربلا هم لازمه ادبیات کودک

این ماه کتاب‌های خودش را می‌طلبد. شاید بیشتر از شرکت در بعضی مراسم عزاداری، حال و هوای محرم را به خواننده‌شان منتقل می‌کنند. قصه کربلا، یکی از بهترین این کتاب‌هاست